Број 113. У Новом Саду, у суботу 24 маја 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

„Великосрпска пропаганда“ и савез између Рауха и самосталаца.

Загреб, 31 маја 1908

„Заклела се земља рају, да се све тајне на земљи знају“. Тако ја то било увјек, па се ево и сада тако догодило са савезом између Рауха и самосталаца! Но није ни чудо, јер превелика мржња Рауха према српском народу и превелика мржња самосталаца против српске народне радикалне странке, као једине праве представнице српскога народа, може имати само један једини циљ и то: сломити нашу странку, а тиме уједно и српски народ. Тај гадни циљ зближио је Рауха и самосталце и та њихова несрећна љубав није могла дуго остати неопажена! Инфамна хајка Раухових органа „Нар. Новина“ и „Уставности“ против српскога народа а све под плаштом борбе против „велико српске пропаганде“ постигла је свој врхунац. Њима су сада „Хрватство“ и „Хрватско Право“, „Хрват“ и „Хрватски Дневник“ добро дошли, кадгод нешто злобнога донесу против српскога народа; начела великохрватска ових новина постала су начела Раухових органа, који се управо боје споменути иначе српско име. Нема броја „Уставности“ и „Народних Новина“ у којем се подло не напада српски народ у Хрватској и Славонији; та скоро у сваком броју, ако ништа друго а оно барем има какав допис из Сарајева, који говори о „т. зв. Србима“ о „ришћанима“, о „мајци Србији“ о „динарима“ „динарашима“, „завјетној мисли“, и т. д Додуше „Уставност“ привидно виче само на „самосталце“, но само будала може вјеровати, да је тај нападај намјењен самосталцима, јер је — не можда противсамосталска, већ управо противсрпска тенденција тога писања управо евидентна; не напада она „самосталце“, већ денунцира и ружи српски народ! —

Читајући ове Раухове новине човјек се одмах пренесе у она времена, када је прије каквих 30 година старчевићанска „Слобода“ о нама исто тако писала и називала нас паријама, мартолозима и т. д Раухови органи до дупе не називају нас паријама, али зато заступају такова начела према нама Србима, као да смо заиста парије. Тако у броју 98. пренаша „Уставност“ под насловом „Из нашег новинства“ чланак некога Стипе пл. Вучетића написан у госпићкоме „Хрвату“, јер се у томе чланку одобрава Раухов „поступак проти србијанској струји у Хрватској“, затим се „Уставност“ руга „Српској Ријечи“, па завршује овако: „С тим писањем „Српске Ријечи“ некако се подудара и писање јучерашњег „Србобрана“, који вели, да је говор пресв. г. вел. жупана Влад. бар. Рајачића пригодом инсталације био „глуп“. А зашто је био „глуп“? Јер је у свом говору нагласио своје хрватско становиште То је дакле „Србобрану“ глупо. Бит ће добро и то запамтити“. Овако завршује „Уставност“. „Уставност“ дакле најприје усваја србождерско начело старчевићанскога листа „Хрвата“, који не признаје нас Срба у Хрватској и Славонији и денунцијантски даје српској политичкој борби у Хрватској и Славонији обиљежје велеиздајничке „србијанске струје“, — а за тим брижно и лукаво препоручује „Србобран“ коме привидно пребацује и чак му се пријети! —

Е заиста није ни шала, шта је учинио „Србобран“, тај „велико-српски“ лист, коме је Српство плеоназам а „хрватска домовина“ све и сва!

Управо се мора гадити човјеку, кад види колико подлости и колико денунцијације против српскога народа а уједно колико њежне бриге за „Србобран“ садржаје овај чланак „Уставности“.

Ово конзеквентна мјесто „српски“ каже „србијански“ па вјешто уплеће Нови Сад и Брод, грди „српско уредовање“ у неким општинама, проскрибира ћирилицу и т. д. — вјешто и лукаво нишанећи на нас, а све само зато, јер добро зна, да смо ми радикали једини прави заштитници српскога народа, па зато хоће нас да прокаже као неке велеиздајнике, који примају и динаре од „мајке Србије“ и раде за „завјетну мисао“ а одмах за им привидно псује „Србобран“, јер као не одобрава „хрватско становиште“ жупана Рајачића и тиме хоће да у српском народу прикаже „Србобранове“ несретнике као „велике Србе“ који се усуђују не одобравати „хрватско становиште,“ а овамо сами прваци самосталски јавно се хвале, да су добри хрватски патриоте.

Или шта значи овај пасус у допису (који је очевидно у самој редакцији „Уставности“ написан) из Сарајева у броју 96. „Уставности“: „Српски самосталци“ одобравали су изјаве тих појединих заступника (коалиционашких) и у своме органу „Србобрану“ сами су рекли и писали, да су Хрвати и Срби један народ. Нама је чудновато, да када је већ један народ Хрват и Србин, зашто се онда зове двим именима? Природно би било, кад већ и коалиција и самосталци признају, да су је дан народ, да се онда у Хрватској и ти православни називају Хрватима! За што тога самосталци не ће? На ово питање није тешко одговорити.

Врло добро знамо да су самосталци, па ма како се они сада измотавали, ништа друго него непријатељи и Хрватске и хрватског народа шириоци великосрбске идеје, што је већ по самом њиховом раду доказано “

Прије свега и овде као и у свима осталим својим чланцима „напада“ жестоко своје „противнике“ „србске самосталце“ за то, да их прикаже српском народу као српске народне борце и своје „противнике“, а за тим тумачи самостално хрватско становиште: да је Хрват и Србин једно исто и отворено пита, зашто онда два имена у Хрватској, кад се могу сви па и „ти православни у Хрватској назвати Хрватима“?

Но тим питањем се издаје Раух и „Уставност“, јер јасно признају да Раух и самосталци и у питању положаја српскога народа у Хрватској и Славонији имају исто начелно становиште и то „хрватско становиште.“

Признаје и Раух на уста своје „Уставности,“ да је Хрват и Србин једно исто, да је Српство плеоназам, да је заклети непријатељ српске политичке борбе у Хрватској и Славонији, да нема српског питања у Хрватској и Славонији.

Но још нешто да споменем. Не треба се варати да је ово самосталско-Рауховско становиште у политици ново; јер то исто становиште заступали су и покојници: Хрватска „народна странка“ и несретни „Српски клуб,“ дакле духовни оци Рауха и самосталаца, па је онда сасвим јасно, да су Раух и самосталци природни савезници, који теже к истом циљу, т. ј. к великој Хрватској у оквиру хабсбуршке монархије а под заштитом Др. Векерла.

Раух не таји овога савеза, само што га он врло вјешто исцрпљује, на штету српскога народа.

Раух зна, колико у данашњим приликама вриједи једној политичкој странци, када ју његове новине грде и колико јој шкоди, када ју хвале или узимају у заштиту.

То је он показао већ више пута а нарочито онда, када је у интересу самосталаца и у договору с њима требало нашу странку у очи избора за земаљски сабор приказати као мађароне, па је зато „Уставност“ донијела листину кандидата „нагодбењака“ и ту стрпала Рауховце и наше кандидате, док је истодобно грдила самосталце као не знам какве своје „противнике.“ Раух дакле конзеквентно у својим новинама напада самосталце и тиме њима прави политички капитал, а њему захвални самосталци за то у свом „Србобрану“ нападају нашу странку онако, како тога још нигде у политичкој борби није било.

Како се види план је вјешто сачињен а савезници држе га се вјерно. Али не само једнако становиште у српском питању већ и други важни разлози зближују Рауха и самосталце.

Не треба заборавити, да су Срби мањина у Хрватској и Славонији и да је с тога природна тежња бана, да за себе задобије већину, а то су Хрвати. Раух зато нити не тражи помоћи српскога народа већ хрватскога народа, зато он грди Србе и настоји добити за себе хрватске политичке странке, били то католици или Франковци; он нити не сматра самосталце као Србе, већ као Хрвате, па се жали боже у томе ни не вара и зна врло добро да самосталци нису добили на изборима поверење српскога народа, па је то и отворено у „Уставности“ признао, кад је у моментаном узбуђењу добацио самосталцима, да би код нових избора лако могло доћи у сабор 18 радикала мјесто 18 самосталаца, и када је „Уставност“ саопћила статистичке податке о бројевима гласова преданих код последњих избора за заступнике разних политичких странака.

Раух рачуна на самосталце најприје зато, јер зна, да су они најлошији међу Србима... да зависе од хрватских странака, па стога и кад би хтјели не би могли ни смјели водити српску народну политику, а осим тога јер се нада, да ће се за самосталцима повести велик дио тих „православних у Хрватској“.

Раух има добру меморију па се врло добро сјећа онога времена прије 25—26 година, када су и нотабилитети“ завели велик дио српскога народа и под водством Васе Ђурђевића, Јована Суботића, Јована Ђурића и других превели у Куенов табор под именом „Српског клуба .

И онда су ови клубаши били у главном бирани вољом српскога народа, а касније кад су се показали у правој боји, дотле је већ Куенов систем био чврст и били су надаље бирани по Куеновом рецепту. Овако рачуна и Раух да би могао сада успјети, ако предобије ма коју хрватску странку, јер самосталци су већ ту, па они неће правити неприлика а у главном унијели су забуну у српски народ; за први момент дакле ићи ће милом а после силом, као под Куеном.

Хоће ли и у колико овај Раухов лов на хрватске политичке странке успјети, то ми дакако не можемо знати; али је свакојако значајно, да се постојано подржавају гласови о несугласицама у хрватско-српској коалицији, да Медаковић трчи за Векерлом и да се често лансирају комбина-

ције о том, које би политичке групе имале пактирати са Векерлом, односно Раухом, па за чудо у свакој овој комбинацији, налази се самостална странка!

Ово је заиста загонетка за оне, који не познају политичког морала самосталскога.

Значајно је надаље и то, што су сви. а нарочито политички чиновници, који су Срби, чланови самосталне странке. Ови исти људи, који су некада били вјерни робови Куенови, зар ти људи да су противници Раухови или чак велеиздајници?!

Но ти људи су сада баш највећи самосталски агитатори, па за чудо, прем да су они „противници“ Раухови, њима се ништа не догађа, већ слободно агитују и данас прогањају и јавно нападају чланове наше странке, а наши не добивају заштите!

Је ли могуће, да се то чини без знања и против воље Раухове?! — Рећи ће когод: па ено афера Медаковића са Раухом па афера професора Манојловића итд. Но не треба ове афере озбиљно узимати. И међу најбољима пријатељима дође до свађе, па се опет помире

Знао је добро Медаковић, кога вријеђа, а знао је и Раух добро кога је звао на двобој! Они су се мало посвадили и при том су се изгрдили. како су знали, па ће се ипак опет помирити. Знају и зашто.

Исто тако не треба ни аферу Манојловићеву узети трагично. — Овај човјек који је читавог свог вијека био само православни Хрват а тек у најновије вријеме постао Србин кова самосталскога, не може изгубити службу под Раухом.

„Србобрану“ је дакако добро дошло, да може нападати Рауха и тиме се показати, да је родољуб српски, но колико ти напада-ји његови на Рауха имаду искрености и нутарње вриједности, то је и сувише јасно; то иде у рачун обадвама савезницима а знаду они и зашто

Но све ово разјашњује и хајку Раухову против „великосрпске пропаганде.“ —

Зна Раух добро, да самосталци нису ни Срби, а камо ли „великосрпски пропагатори“, а самосталци знаду, да то Раух зна, па зато они нити нису у страху ради те хајке. Кад би они били прави Срби и када не би били Раухови савезници, онда они не би у овим тешким временима својом од ратном борбом против нас олакшавали Рауху ту хајку већ би упућивали српски народ на љубав и сложну борбу против Србождера: не би они онда своје противнике Србе понижавали до скота, нити би нас денунцирали, да смо велеиздајници.

Управо се мора човјек у чуду питати: како је могуће, да „Србобран“ може писати онакове простоте а лажи и сијати мржњу, када и у самосталној странци има академски образованих људи, свештеника и т. д.? —

Или можда ти њихови доктори, попови и професори нису у Ервопи иштудирали, већ можда тамо неђе међу дивљацима?!

Било како му драго, јасно је, да постоји чврст савез између Рауха и самосталаца, којему је главна задаћа скршити српску народну радикалну странку и српски народ и на тај начин по могућности прочистити пут Немцима на Балкан

Но нека не забораве ни самосталци ни Раух ни његови хрватски пријатељи, да српски народ може бити за кратко вријеме заведен, али да ће ипак брзо прогледати и протјерати своје непријатеље, те наставити пут к напретку српскога народа под водством српске народне радикалне странке.

М.

После избора посланика у Србији.

Прошле недеље обављени су у Србији избори посланика за народну скупштину уз врло живо учешће бирача Гласало је 399.000 бирача. Радикална је странка добила 82, самосталци 46, либерали 17, напредњаци 7, социјалисте 1 посланика. Осим тога биће у 8 вароши поновни избори. Ако би радикалној странци пошло за руком, да на поновним изборима добије 4 мандата имала би у скупштини 85 посланика, дакле 10 гласова већине. Добије ли свих осам мандата имаће 89 посланика тј. већину од 18 гласова. Кад се узме у обзир да је Пашићева влада у последњој скупштини имала већину од 21 гласа, онда је несумњиво да је она на изборима посланика имала губитака. Избори нису дакле испали онако, како је то очекивала Пашићева влада Ако би добила свих 8 мандата на поновним изборима, њен би се положај донекле поправио. Међу тим то ће се врло тешко догодити. Либерали напредњаци и самосталци гласаће на поновним изборима сложно, а последице ће бити по владу неповољне

Разуме се, да Пашићеву владу не може да задовољи овакав резултат. Она се надала, да ће на изборима добити 100 до 120 посланика, а добила је мање него што је имала у последњој скупштини. Опозиција јој је у последњој скупштини сметала, кад је била слабија. Сада ће пак охрабрена успехом на изборима бити још одлучнија. Са тако незнатном већином тешко ће се моћи спровести измена скупштинског пословника ради спречавања опструкције. Не буде ли Пашић то спровео, онда ће опозиција опструкцијом спречити усвајање предрачуна за 1908 и трговинског уговора с Аустро Угарском. Као што се види, избори посланика нису помогли, да се политичке прилике у Србији размрсе. Зато, што ниједна странка није могла да добије јаку апсолутну већину у скупштини, трзавице ће бити све веће. Ниједна влада неће бити довољно јака, а од тога ће само Србија имати штете. Како унутрашња тако и спољашња политика неће бити на чврстој основи. Полазећи са тог гледишта, мора се жалити, што бирачи нису умели да се групишу уз једну или другу радикалну странку у јачем броју и тако да су одлучили тај несретни рат између старих и младих радикала. Оба крила радикалне странке добили су 300 хиљада од 399 хиљада гласова, а то су три четвртине свих бирача

Настаје питање: шта сада? Чим буду свршени поновни избори у 8 вароши, видеће се, којим правцем мора да се поведе политика. Ако Пашићева влада остане са 82—85 посланика, биће слаба, нарочито кад се узме у обзир, да је опозиција непомирљива према Пашићу и тражи да он безусловно одступи. По парламентарном начелу то не би могло бити, јер Пашић има већину у скупштини. Али често се од тога начела мора силом прилика и да одступи. Опозиционе странке помагале су једна другој само да онемогуће победу Пашићевој влади. Та ће се борба продужити и у скупштини, ако дотле Пашић не одступи. Како дакле да се исплива из ове замршене ситуације? Ако би опозиција пустила, да већина решава, Пашић би могао остати. Иначе се морају или наредити нови избори, а то зацело сада нико не жели, или се мора склопити споразум са младим радикалима. Ови ће зацело тражити, да Пашић одступи Не пристану ли стари радикали на то, онда ће ситуација бити врло тешка. Целокупна опозиција нема већину у скупштини, према томе не може владати ни кабинет, који би био склопљен од самосталаца, либерала и напредњака. Говори се и о влади, у којој би биле заступљене све странке, али у таку владу Пашићева странка неће да уђе. Влада, коју би саставила опозиција, морала би одмах да распише нове изборе, да дође до већине.

Макако да се почне, свуда ће се испречити велике тешкоће. Па ипак се мора нешто учинити за размршавање ове ситуације. Нема сумње, да би најбоље било, кад би се спојила оба радикална крила. Лична питања морају се губити пред општим интересом. Влада из оба радикална крила била би добра како за унутрашњу слободу, тако и за чврсту спољашњу политику. Увлачење либерала и напредњака у владу штетно би утицало на Србијину политику, јер су то назадни елементи. То би се допало и онима у Бечу, који се ослањају на те елементе, па већ сада се радују, што је Пашићева влада добила тако слабу већину. Услед тога се питање трговинског уговора и опет замрсило, а граница остаје и даље затворена. У Бечу мисле, да ће такове замршене прилике помоћи њиховим пријатељима, да у мутном лове.

Ми смо уверени, да ће српски политичари умети да се узвисе, те да поштујући начело парламентаризма а имајући општи интерес пред очима омогуће и даље уставну и парламентарну владавину. која је једино кадра Србију да препороди и оснажи.

=

Нови Сад, 24. маја.

Ако коза лажь рог не лаже. Наш чланак о предлогу хрватско-српске коалиције за нови изборни закон у Хрватској и Славонији погодио је оне око „Србобрана“. Они поричу, да је тај предлог потекао од хрватско-српске коалиције, јер је хрватско-српска коалиција решила, да се изради предлог о општем, једнаком, изравном о тајном гласању. Они око „Србобрана“ заборавили су, да је „Obzor“ у прилогу 71 овогодишњег броја донео „Основу закона, којим се мењају неке установе закона од 15. српња 1881. о изборном реду за сабор краљевине Далмације, Хрватске и Славоније, преиначеног законом од 29. јуна године 1888“ Зна се, да је ту основу израдио вођа хрватско-српске коалиције, бивши подбан др. Владимир Николић-Подрински. О тој основи говорили смо ми у оном чланку, који је оне око „Србобрана“ заболео, јер им је откривен план. Зна се, да хрватско српска коалиција слуша бившег подбана. А да су и они око „Србобрана“ споразумни са подбаном, доказ је говор самосталца, дра Гавре Манојловића, који је у Илоку говорио, да ће се бирачко право дати онима, који плаћају бар 10 круна непосредне порезе. Ово бар не могу п рећи господа око „Србобрана“, а не могу казати, да Гавра Манојловић није самосталац Он зацело није говорио у ветар. Зато ми остајемо при својој тврдњи, да хрватско-српска коалиција не мисли, да уведе опште и једнако бирачко право. Ако коза лаже, рог не лаже.

Решење министарско у ствари манастирске штампарије.

Ad CO $\frac{4947}{1908}$

Кр. угарски министар председник 1945. М. П. — П.

Преузвишени и високопречасни господине Епископе!

У смислу 12. §-а српским православним народноцрквеним сабором донесеног и превишњом одлуком Његова царског и апостолског краљевског Величанства од 28. марта о. г. најмилостивије потврђеног штатута о управи, контроли и употребљењу манастирских, као народно црквених добара и о дотацији манастирског братства — манастирска добра, међу која по тачци ђ. 4. §-а спадају и штампарије и друга индустријска предузећа стоје под управом српског православног народноцрквеног саборског одбора

У пркос овоме је предају карловачке манастирске штампарије, која се сада налази у поседу карловачког калуђерског семинара, патронат споменутог калуђерског семинара, као што се то види из представке му мени поднесене, одрекао. Пошто пак јасним расположењем штатута, који је Његово царско и апостолско краљевско Величанство најмилостивије потврдило, никаквом противљењу места бити не може, умолио сам истодобно путем хрватско-славонског-далматинског г. министра г. хрватско-славонског-далматинског бана, да и надлежне управне власти енергично потпомогну саборски одбор у тежњама му, којима се смера извршење односних расположења превишње потврђене манастирске уредбе

Имам част Вашу преузвишеност позивно на представку Вам од 14. априла о. г. бр. СО. 3626/859 ex 1908. умолити, да о моме расположењу учињеном према горе изложеном изволи известити српски православни народно-црквени саборски одбор, као и патронат карловачког калуђерског семинара овај последњи са позивом на го-

ре већ споменуту представку му од 28. априла о. г. бр 13.

У Будимпешти 30. маја 1908.

Векерле.

Избор жупанијских изборника.

Пишу нам из Ст. Пазове (17. (30) маја 1908.) Данас е обављен код нас избор петорице жупанијских скупштинара за котар Ст. Пазовачки. Изабрани су два радикала, и то поп Дамјан Прерадовић и Лазар Кочијашевић Радикална странка би и овом приликом однела сјајну победу, да се нису сложили, сјатили сви против ње. Никола Петровић је видио, да неће моћи ништа сам, па је вешто подишао т. зв. коалицији. Он је предложио листу, у коју је уврстио једног самосталца и четири своја човека. који су и код избора за сабор гласали за њега. Међу том четворицом био је и један Хрват и на тај начин је завео Хрвате. И за ту листу гласали су сви: Хрвати зато, да уђе бар један њихов, самосталци опет да уђе један самосталац. Хрватима није упалило, а самосталци су добили свога. Ну карактеристично је ово: ти наши вајни коалирци бацили су стид под ноге, изневерили су своје коалиционашко „стајалиште“, па су подупирали Николу Петровића, кога су на политичком избору рушили. Ово нека се зна, — злу нетребало. И тако су изабрана два радикала један „декларирани“ самосталац и два Петровићева Ну и тај декларирани је вајни самосталац, кад је биран листом Петровићевом. Или је можда то баш „прави“ самосталац.

Па и ако су се тако удружили сви куси и репати, радикали би сјајно победили, да смо само за избор раније дознали. Ми смо дознали за дан избора дан пред избор, а куси и репати су знали раније. Да! Радикали су пријатељи Раухови, па се од њих морало крити

Него радикали су и опет показали да су организирани. Што је дошло стало је под један барјак и једнако гласало.

Овом приликом морам да истакнем, да је поп Љубиша Милановић из Саса довео на избор 83 своја једномишљеника радикала из Саса Хвала и слава му! И он је био наш кандидат, али је пао. Зашто је пао. — о том, по том.

Имали би да кажемо нешто и о браћи Словацима, али то ћемо други пут.

II.

Политички преглед.

Хрватско-славонске прилике. Из Будимпеште јављају да се бан Раух јуче поново саветовао прво са Јосиповићем, затим са министром-председником Векерлом, па секретаром Стерењијем — Још се вели, да је Векерле пристао на све економске и финансијске реформне предлоге банове У петак у вече бан је отпутовао у Беч, а одељни предстојник Црнковић остао је у Будимпешти.

Политичке прилике у Аустрији Бачки штрајк на аустриским великим школама све се већма шири. Последице његове већ се јасно указују. Немачке странке, уједињене у одбору деветорице, до сад су по сваку цену гледале да не изгубе везу са хришћанским социјалистама, да би се успешно могле борити за немачке интересе против Чеха. Одбор деветорице покушао је то и овога пута. Иако је сад Вармундова афера заталасала васколико друштво у Аустрији, иако она прети и министарском кризом, одбор деветорице расправља на својој седници језички спор са Чесима, а ни речју не сме да се дотакне Вармундове афере. Немачки радикали први су показали своје незадовољство — Њихови посланици Пахер и Волф положили су мандате у одбору деветорице, јер веле неће да трпе, као да одбор деветорице својим држањем потпомаже млаку политику владе у Вармундовој афери. Исто тако се велик део ђаштва, професора великих школа и бирача окомио на одбор деветорице С друге стране хришћанске социјалисте прете влади, да ће повући своје министре, ако би Вармунд и даље предавао. Словенско ђаштво великим делом пристаје уз покрет против клерикалаца

Бежање перзиског шаха. Перзиски шах Мухамед Али побегао је са наследником престола Султаном Ахмедом Мирзом из престонице Техерана. Не зна се где су. У пратњи шаховој је Емир Бадур Џанг, познат као пријатељ Руса. Узроци бежању су многоструки. Главни узрок је, што је шах хотећи укинути устав, изазвао велико огорчење у земљи. Последица тог огорчења је био и онај атентат у Техерану на шаха. Други је узрок новчана криза. Војници не добивају плате те у масама десертирају. Трећи је узрок гранички спор са Русијом. Русија је тражила у име отштете 48.000 рубаља. Парламенат није хтео пристати на то. У Урмији и Тебрису дошло је већ до немира. Држи се, да Перзија стоји пред револуцијом.

Суђење у Црној Гори.

Када су видела цетињска господа, да са Рајковићем не постигоше ништа, а оно се појави још један сведок. Тај нови сведок умешао је опет српску владу и Србију и наравно сведочи о завери и атентату. Међу тим прошли су с њиме још горе но са Рајковићем. Изнето је о њему, да је шпијон босанске владе а изнето је да је заједно са творцима целе те афере врбовао сведоке. И после тога долази његово сведочење. Чак и «Бранак», који брани господара и Томановићеву владу до краја, а бедн Србију, и он чак не може друкче а да не сумња у исказ те продане душе, тог хуље Настића. Ево шта о њему пише и «Српска Рајеч«:

О тој фамозној афери с бомбама сваки дан избијају новије и интересантније ствари. Међу оне, који су ту аферу засновали, спадају и ове озлоглашене личности: Штајнхарт, дописник «Цајта«, који је, како је познато, још прије годину дана протјеран из Београда, познати уредник „Bosnische Post“ а Вагнер и Ђорђе Настић. Жалосно је, да се и овај последњи, као Србин и син наше нападнене отаџбине ставио у службу непријатељу. Нама је пошло за руком да дознамо како је Настић стајао у преписци са извјесним личностима, које је врбовао да иду на Цетиње и закуну се, како их је, тобож, званична Србија слала с бомбама на Цетиње. Зна се, да су им били у служби неки Милоје Гојаковић, економ из манастира Бање код Прибоја (Новопазарски Санџак). Овај је требао да иде ових дана на Цетиње, гдје би га дочекали Ђорђе Настић и Штајнхарт и научили га шта треба да говори. Ради тога је једна личност прије кратког времена путовала на Увац, гдје се је састала са Милојем и позивала га да учини што је обећао и одмах овамо допутује. Речено му је како га чека сјајна будућност, ако изврши своје обећање, које је, по свој прилици, дао Настићу. Но, како смо дознали, Милоје је у одлучном моменту одрекао се свега тога и није хтио да дође. Вели се, да је за ову аферу знао и Миладин Симић—Ера, учитељ бањски, а да ли је и колико он сам учествовао у њој, о томе за сада не можемо ништа утврдити. И једнога тежака из околине манастира Бање врбовали су и исту сврху. Са Милојем је Настић стајао у преписци још у прошлој години. Једно такво писмо писао је Милоје Настићу у децембру прошле године. Као што се види, паклени план српских непријатеља све се више открива. Ускоро ће избити на позоришну све закулисне радње непријатеља Србије и читавога Српства и надати се, да поред свег труда, непријатељи неће успјети да заведе двије братске државе, Србију и Црну Гору.

Да напоменемо још да се кнез Никола вратио ненадно на Цетиње. И ако је званично било објављено да док траје расправа, неће доћи на Цетиње, да се не би посумњало да утиче на суђење. — Без сумње је незадовољан са током расправе и држи да је његово присуство тамо потребно.

Дописи.

Митровица, 1. (14.) јуна 1908. — Ово неколико реди нека посведоче, како су наши самосталци, као и њихове вође, јаки на моралу и како се боре за начела.

Кад ураде нешто што не ваља, они онда неће рећи: било би боље овако, већ: то нисмо ми, већ радикали. А кад знаду да неће и не могу ништа учинити по својој вољи, они унапред удесе какву ујдурму, да то осујете. Макар општа ствар и патила, само нек не буде као што желе ти проклети радикали — Искусили смо их, па их сад већ знамо на памет.

Ту скоро, писали су у филијали „Србобрановој“ у „Бранику“, да су радикали увукли овдашњу црквену општину у велико зло, зидајући на отплату „Српски Дом“! Но, но, господо, а ко је то онда био тако одушевљен за зидање, ко је био председник грађевног одбора, ко одборници, ко тутор?

Могли би баш распрести и ту ствар, али ваша дика то неће бити.

Тек кад су радикали дошли на управу црквене општине, направило се ред. — Рачуни су изведени на чисто и потврђени, што пре тога пуни петнаест година нису били. Сад се зна и шта има, и шта се мора коме платити. — А зна се и шта — нема!! Е али треба радикале изгрдити, данас, сутра и сваки дан, ваљда ће ипак нешто прионути. То је од речи до речи рекао им један њихов првак.

Имали смо пре месец дана избор пола црквеног одбора, где смо без вике и без икакве агитације сјајно победили. Просто за то, што ту нема Гамиршека, Петека, Догана, Штрка и т. д. — Самосталским табором управљао је нов автономни вођа поп Гњистић (капелан), јер се поп Лакан већ отрцао, те га се и његови помало ратосиљају.

Нови вођа, који је и до сада био Spiritus agens овдашњих самосталаца далеко је утекао од поп Лаке у свему, па и у марифетлуцима. Видели смо његова „дјејанија“ и до сад, али је некако он увек остао у страни, па се смешкао! — Дакле нови вођков смислио је унапред план, како да поквари избор половице одборника, и његови (да не кажем телићи) су га верно послушали. — Унапред се видело, да радикали имају 35—38 гласова, а остали да имају 11—13 — Ваља кварити. Два самосталца узеше да пишу бајаги неписменима, а нису били за то одређени. Чак је председник опоменуо једног да то не ради, нашто се овај брецнуо као бесан на њега. Радикали се нису ни обзирали на то, јер су мислили да је добро ако самосталац самосталцу пише цедуљу, бар ће му је верно написати.

Кад се проглашавао избор удаљи се поп Лакан са једним својим верним одборником из дворане, да не буде одбор целокупан (неки веле да му је позлило, али није), те да се и опет протестира. Људи га лепо звали у друштво, али он неће. — Несносно му је седети, где нема господе судаца и шокачких му колега.

После избора улаже г. Гњистић уток и у њему вели, да је то једна брука и срамота, што је председник дозволио да самосталци самосталцима пишу цедуље а нису на то овлаштени. И он то маркира као нешто неморално (чујте г. Пуђо) и не може тако шта да дозволи. — Наравно, њему су дозволили да на прошлој скупштини дере цедуље и да швиндлерски пише, што се аутентично и установило.

Даље вели, да се избор, и ако је правилно започет, не може прогласити, ако до краја не седе бар половица одборника, а нарочито ако их нема оног момента, кад то какав скупштинар затражи да констатује.

Даља један разлог: Не може се бирати казнионички свештеник, јер се није њему (Гњастићу) јавио, да је дошао и да се настанио у Митровици. А тог истог свештеника метнуо је тај исти искрени му брат у Христу, у изборну листину месец дана раније. — Леп морал!

Могли би још много причати о подвизима му, али то други пут; данас ћемо споменути само, да је то онај српски поп, што се пре две године, прекосећи целом црквеном одбору, одупр'о и није дозволио да се на српској цркви на дан Св. Саве извеси српска тробојница.

То је човек који сам иде за шинтерским венцем око српског крста, а прети сиромаху звонару да ће га истерати из службе, што је носио заставу пред др. Мишом Михајловићем. Треба да га запамтимо, да се зна с ким имамо посла! — Као што рекох, да је на избору било браће Хрвата, победили би самосталци, овако јок! — Зато је ваљда г. Страхинић по налогу коалиције и почео да се спрема за избор трећине скупштинара, па у листу почео турати и католике! Леп морал и то! Али која вајда, кад ће браћа то избрисати.

Какви су самосталци, показала нам је и певачка скупштина и жупанијски избори.

На певачкој скупштини избио је тек самосталски морал! Одбор — у већини самосталци — искључио је из друштва једнога члана, што је протестовао против неког друштвеног фуртим-сликања, на којем парадирају и неке „величине“ које нити су певачи нити су били то икад.

Одбор осећајући се кривим, пустио је све из-

вештаје да прођу и заиска разрешницу. Тек по поновном избору изнесоше, као евентуалију протест тога певача. — Ваља знати, да је дотични ваљан певач и одушевљен радикал. Кад им двоје-троје чланова очиташе буквицу, нљути се силна самосталчина др. Гига Араницки и поче доказивати натрашке служећи се софизмима и вицевима. — Но кад и то не поможе, и кад му његову безочност маркира један тиме, што му подвикну: Срам вас било! — приђе овај соко другом средству, ћуши дотичнога иза леђа и обори га на земљу. Председник се топио од милине и није га позвао ни на ред. Мислио је ваљда, требаће још који пут. То је за Митровицу најновија самосталска величина тај силни др Гига! Благо ли његовим клијентима са човеком толико безобзирним и тако фино васпитаним! Зар та скупштина није била јака на моралу?

Одбор н. пр. не зна да извести колико и кад је вађено из фонда за заставу, колико је враћено, колико има да се врати. Кад, из чега се то мисли накнадити, то све одбор не зна да каже! Кад се слика — о сујето — гледа да избегне мале и ситне, а трпа и зове и оне, којима нема места тамо, па кад им ко очита буквицу за то, они њега — наоље. Бајаги, штети углед. — Само га ви, господо из одбора, чувајте сви!! И држите чисте рачуне, па немојте никако заборавити, да сви они који су вас критиковали на скупштини због сликања и избацивања, да су сви ти појединце више урадили за ту певачку дружину, него н. пр. др. Гига Араницки, који и нема смисла ни за што друго, него за тучу! Но батина има два краја!

А код жупанијских избора видели смо наше Србе самосталце. Њих 54 гласало је за шокачког попа, против честитих и заслужних Срба. — Чак је и поп Лакан гласао за г. жупника и декана. Наши кандидати су добили 75 гласова чисти српски, и ма да су обадвојица пре гласали и радили за поп Лакана при избору проте, опет је он нашао за сходно, да не гласа на њих него на католичког попа. Зато ће гарда „Хрватског Браника“ бирати поп Лакана за проту и онда ће бити зацело изабран.

Вести из места и са стране.

Оружање у Србији.

Из српских војних кругова се чује, да војна управа живо ради на оружању војске. Последњих недеља је код оружне фабрике у Штајру (Горња Аустрија) поручено око 40.000 Маузерових пушака, иако има већ 90.000 момака потпуно добро наоружаних.

Расуло у српском народном позоришту.

Од како је Добриновић постао управник српског народног позоришта, од то доба не престају неправилности, сукоби и шкандали између њега и појединих чланова. Најновији гласови о тим неправилностима и шкандалима прелазе сваку меру. Добриновић је толико тиранисао поједине чланове, нарочито млађе чланове, да су ови образовали одбранбени савез против Добриновића. Када ни сада Добриновић није престао са шиканама и када му је и позоришни одбор притекао у помоћ и казнио све млађе чланове, ево добијамо глас, да сав подмладак оставља позориште. Оно не може више да живи још мање да ради и напредује под управником Добриновићем и садањим позоришним одбором. Међу члановима, који ће да напусте позориште, спомињемо ево ове: Спасићка, Иличић, Божа Николић, Матејић, Стефановић, Спиридоновић и Сланкаменац. Па шта онда остаје у позоришту? Осим престарелих глумаца, две три снаге, пардон и — Добриновић. Ми ћемо се постарати да што пре добијемо тачне податке о овоме расулу, и онда ћемо праведно и без обзира да покажемо на оне, који стварају зло у позоришту.

Велике врућине.

И код нас су настале ужасне врућине, да се већ скоро сносити не могу. Ако овако дуже устраје, извесно је, да ће наступити разне болести. И са многих других страна јављају о ужасним врућинама. Из Берлина стижу гласови, да је тамо така жега, какове не памте. Коњи се гуше и скапавају, а доста је и људи страдало. У једној улици само т. зв Фридрих, штрасе десет људи се стропоштало, обнесвесли од запаре одопомад. Нарочито страдају радници по фабрикама. Из једне фабрике однесено је у болницу истог дана девет мушких и једна женска. По тржиштима уништују многу животну намирницу, која се покварила од ужасне жеге.

Градња моста код Новог Сада.

Државни секретар Стерењи изразио се пред изасланством Новог Сада, да ће ових дана изаслати стручног човека да проучи нацрт за градњу моста, прорачун и корито Дунава. Даље је рекао, да ће се у најкраћем времену отпочети градња моста.

Присебност једног дечка.

Из Сарајева јављају овај догађај: Три шумска подузимача ишла су пре неки дан са једним дечком од тринаест година у гору код Тарчина. У вече око девет сати враћали су се на колих, која су ишла шинама од шумске пруге. Како се ишло с брега, кола су и сама ишла. У један мах поломи се кочница, она три човека на згодном месту искоче из кола, а дечко остане и јурио је с коли ужасном брзином доле. У своме страху легне у кола. У један мах опази парче дрвета у колих. Узме га и метне у кочницу. За неколико тренутака кола су се зауставила. И тако се малиша спасао. Јурио је с коли пуна четир километра.

Звер мати.

Будимпештанска полиција открила је грозно не дело једне слушкиње. Неко је пријавио полицији, да из куће бр. 18. у Шандоровој улици излази неки ужасан смрад на трулеж. Детективи одмах одоше онамо и у подруму нађоше леш једног новорођенчета, који је већ био сав у распадању а завијен у крпе. Брзо се испоставило, да је мати тог јадника Ева Марморштајн, која већ 18 година служи у тој кући код једне старе женске. Звер мати је у полицији признала да је она мати тог детета Пре две године проводила је љубав са једним агентом, који је становао код газдарице од куће. Прво дете родила је рано и било је мртво, но ово друго родила је у време и било је живо. Одмах га је однела у подрум и тамо оставила. Кад се после осам дана опет сишла, било је мртво. Завила га је у крпе и тамо оставила, и како је сама имала кључ од тог подрума, није се бојала да ће ко њи у траг. — Звер ову матер постиће заслужена казна.

Напад на Српску Ријеч.

Келети Ертешите добива глас из Сарајева, да су два уредника „Српске Ријечи“ осуђена на губитак слободе, а трећи на прогонство из Босне и Херцеговине. Сад је мирна Босна. Сарајевској мусали и не приличи тако лабаво средство као што су заплене Затвор и прогонство, угушивање, насиље исисавање само то приличи културтрегерки. У ње није просвета оружје, већ оружје — просвета.

Брзојави „Застави“

Стигли 24. маја

Посета енглеског краља руском цару.

Лондон. Данас се укрцао у лађу енглески краљ Едвард са краљицом и херцепкињом Викторијом. При опраштању на њиховом путу у посету руском цару силан народ клицаше и краља поздрављаше.

Бан Раух у Бечу.

Беч. Данас је пре подне краљ примио барона Рауха бана хрватског у аудијенцији.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

НОВИ САД, 23. маја 1908 године

Пшеница прве каквоће 22 к. 60 до 22 к. 80 п.
Пшеница нова 22 к. 20 п. до 22 к. 40 п.
Пшеница средња 22 к. — п. до — к. — пот.
Пшеница лакша 21 к. 60 п. до 21 к. 80 пот.
Наполица нова — к. — п. до — кр. — пот.
Јечам 13 круна — пот. до 13 кр. 60 пот.
Зоб нова 14 кр. 60 пот. до 15 кр. — пот.
Кукуруз у зрну п. 12 кр. 40 п. до 12 кр. 80 п.
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.
Маст 136 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 136 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина пађена 136 кр. — п. до — кр. —

Све на 100 кил.

Јавна захвалност.

„Задруга за узајамно осигурање мираза у *Митровици*“ исплатила ми је осигурани мираз, те јој овим изричем јавно захвалност и уједно препоручујем ту задругу свима, који себи или својима мираз осигурати желе.

Мираз се постизава после навршења једне године дана.

Задруга шаље проспект својих правила на захтев свакоме.

У Сурдуку, месеца јуна 1908.

Кристина рођ. Милетић
удата Врачаревић.

658 1—3

Sanatogen

препоручује више од 1000 професора и лечника свију просвећених земаља као најутицајније средство за снажење и освежавање.

Снажи тело.
Јача мишиће.

Може се добити у апотеци и дрогеријама.
Брошире бадава и франко разашиље
BAUER & Cie., Berlin S. W. 48.
424 8—12

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ ★
66 21—40

НА ПРОДАЈУ
16 АКЦИЈА
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ
удружења
за адресу упитати администрацију „Заставе“.
656 2—5

NOXIN
НАЈБОЉИ
КРЕМ
ЗА ЦИПЕЛЕ
NOXIN
NOXIN
са патентом Кључ
The „NOXIN“ Co.
Paris: 125 Rue Montmartre
Budapest, VI
Brüder Hochsinger.
London: E. C. 57. Chiswell Street.
Wien, XVIII/1. Willy Weingärtner Sempreserner t.t Telefon 22149.
Добија се у свима бољим радњама.
341 41—50

НАЈБОЉИ
ПАПИР ЗА ЦИГАРЕТЕ
на свету ипак су:
„Les Dernières Cartouches“
extra et vergé
„Mizpah“ vergé •••• „Ramses vergé“
„Le Zouave vergé“
светске прослављене фабрике папира за цигарете
Braunstein Frères Paris.
Сопствена фабрика папира GASSICOURT код Мантеса (Француска).
ОСНОВАНА 1878.
654 44—52

!! ЗАСТУПСТВА !!

Један заступник,

који десет ческих и моравских фабрика већ од 20 година заступа, и који је у Угарској и Хрватској добро уведен, тражи због других подузећа, да иста заступства под повољним условима преда. Потребан капитал најмање 3 хиљаде круна.

Рефлектанти нека се обрате под шифром: „Заступства“ на администрацију овог листа. 631 2—2

!!! КАШАЉ !!!

ПЛУЋНЕ БОЛЕСТИ. | ПРОМУКЛОСТ.

до сад сигурно опробано средство Франкле ове пилуле (погачице) лечнички препоручено. Врло пријатан укус. 1 велика кутија 2 кр. 40 пот. Две кутије шаљу се франко. Може се добити у апотеци

Frankl Antal

1532 29—40 Szeged, Felső város 30.

Заштитна марка „Ленгер“

Liniment. Capsici comp..

— замена за —

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом **Richter** — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти. 1265 34—40

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ in Prag Elisabethstrasse № 5. neu.

Разашиље се дневно.

Само са именом **SICULIA** означене боце јесу праве.

Малнашка **SICULIA** изворита вода.

Најбоље лековито и освежавајуће пиће.

Одваја одма горушицу.

Ненадмашимо за стварање прохтева и за лучење слузи!

Главно стовариште у Новом Саду код Браће Вагнера

1575 27—30

Код болести катара, гуше, душника, беле јетрице, стомака, црева, бубрега, бешике надмаша све минералне воде.

Главно стовариште за Угарску.

Brázay Kálmán

Budapest Jozsef-körút 37.

Телефон бр. 59-64.

Краљ свих соних-киселих вода.

Добија се у свима апотекама, дрогеријама и деликатесним трговинама.

СА ЕЛЕКТРИЧНИМ ПО ОНОМ

УРЕЂЕНА ФАБРИКА

Г. СКРБИЋА

— ЗАГРЕБ, Илица бр. 40. —

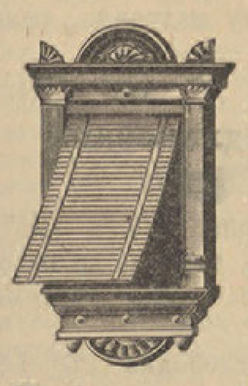

препоруча своје на гласу солидне и јефтине жалузије дрвене, ткане и платнене ролете, жељезне и дрвене капке за прозоре и дућане, те моли што више пажње поклонити овој домаћој фабрици.

Цијеници и прорачуни бадава

117 21—50

Kalmár & Engel творница моторских машина.

С овариште: V. Lipotkörut 18, **Budadest VI.** Творница: VI. Üteg u, 19.

препоручује ради вршидбе као и за млине своје ј д нос авне бензин-моторе, бензин-локомобиле, као и моторе, које у лаче гас, које се м гу V. Lipotkörut 18. увек у раду видети.

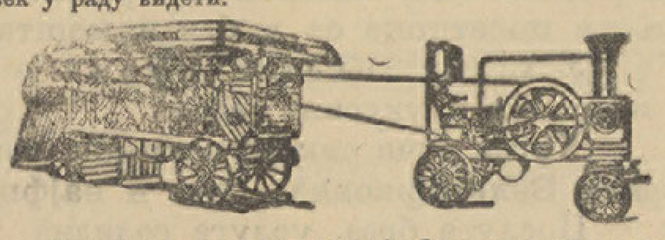

Пуно јамство за изврстан вршај. Једина досадања новина. Ови мотори, који тачно раде а са про том конструкцом могу се од сваког нестручњака лако водити.

Ценовници бадава! Јефтине цене!

И на отплате! 1555 24—26

За летњу сезону

стигао ми је врло богат избор

у женској и мушкој конфекцији

као и највећи избор у женским костимима, шосовима, свиленим, вуненим и батистаним блузама, све по најмодернијем, најукуснијем и елегантнијем енглеском и француском крају.

Послуга је уз НАЈУМЕРЕНИЈУ ЦЕНУ код српске фирме

П. Н. Момировића

у Новом Саду,

1020 40 52 Главна улица бр 3.

ЛИБМАН и ТОТОВИЋ

НОВИ САД

Житна пијаца бр. 1.

Ћурчијска ул. 37.

ТЕЛЕФОН бр. 159

ФАРБАРА

ВЕЛИКО стовариште гипса, цемен а фирнајза, лакова, туткала пемзле, паркетпасте и разног материала, по врло умереној цени.

БРЗА И СОЛИДНА ПОСЛУГА

769 40—50

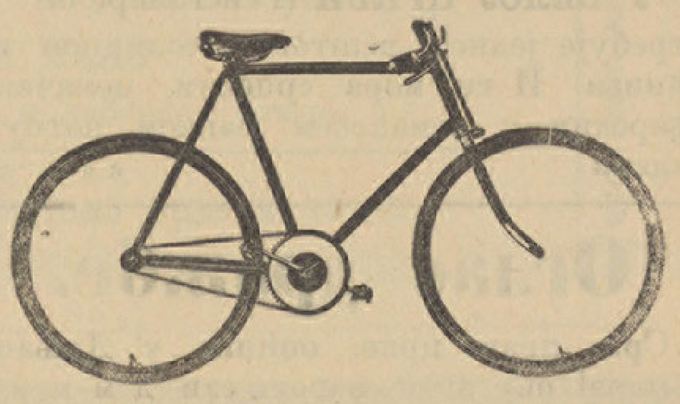

из гласовите, дуготрајне готово неуништиве катоље са знаком:

„KORUNA“

(КРУНА)

које се одликују изврсном техничком израдбом, као и елегантним обликом препоручује тврдка

Ладислав Швестка а спол.

256 19 16 Праг,

Вацлавски трг бр. 53. Ческа.

Трогодишње писмено јамство. — Захтијевајте цјенике! Имућнима особама или са сталним положајем дајемо на вересију.

СТАРА И ДОБРО РЕНОМИРАВА

велика спецерајска и деликатесна радња

Микин и Стојковић

»код тигра« у Новом Саду 10 18—26

преко од владичанског двора главна улица број 2.

препоручују своје велико стовариште свежег јужног воћа, шећера, кафе пиринце рума теја зејтина, свећа, разног сира, изврсну саламу, брашна, соли, праве чисте ГРОМ ЕСЕНЦИЈЕ, сапуна, ПЛАВА КАМЕНА рафије и гуме за каламљење винограда, минералне воде и све овој струци припадајуће артиклове на велико и мало.

Послуга под личним надзором брза, солидна и тачна Умерене цене.

СУДСКИ ДОЗВОЉЕНА

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА!

Због напуштања радње продаје све

адђаре сву златну, сребрну и робу од кина-сребра и сатове са 30—40% испод цене

АРМАЊ ГЕЗА

драгуљар и сајџија, НОВИ САД, грлавни трг. 429 11—50

БЕОГРАД. | СРБИЈА

ОПШТА ПРИВРЕДНА БАНКА

(Allgemeine Handels- und Industrie Bank, Belgrad)

Капитал Дин. 1,000.000 ● Kapital Frs. 1,000 000

Прима улоге на штедњу из свих српских земаља.

Плаћа 6% годишње камате.

Адреса за писма: Општој Привредној Банци — Београд

Адреса за телеграме: Banque Général. 402 14—30

СРБИЈА. | БЕОГРАД

500 круна плаћам ономе, кога заболе зуб или коме смрди из устију након трајне употребе Вартилине воде за зубе. Цијена је бочица 70 филира (поштарина посебно 95 филе

Ed. Bartilla - Winkler

Wien, 19./I. Sommergasse 1.

Добива се у свим лекарницама.

У Новом Саду код **В. К. Грозингера**

Фрање Јосифа трг.

захтевајте свагдје, изрично Вартилину воду за зуб. При јаве о потворењу награђујем.

У мјеста гдје се ова не може да добије, шаљем 7 бочица за К 5·20 просто од поштарине. 168 325 7—

ШПЕЦЕРАЈСКА и ДЕЛИКАТЕСЕ ТРГОВИНА

Јоце Стефановића

У ВЕЛОЈ ЦРКВИ (Fehértemplom)

потребује једног вештог и солидног помоћника. И ти мора српским, немачким, мађарским и романском језиком потпуно владати. 619 2 3

Оглас дражбе.

Срп прав црк. општина у Дињашу (Torontal m.) зида парохијски дом и расписује овим дражбу на мањак, која ће се одржати 1. (14) јуна о. г. по подне. Целокупан предрачун за градњу износи круна 9832·92

Подузимачи имају своје понуде писмено поднети

План, предрачун и примерак уговора може се у свако доба ко потписаног председништва потписане црк. општине видети. Уједно се код истога полаже и 10% од предрачунске своте у име пишманлука. Накнадне понуде не узимају се у обзир.

У **Дињашу**, 19. маја (1. јуна) 1908. г.

650 2 3 **Председништво.**

Лепота.

Најпреча жеља сваке даме је несумњиво: што лепша да буде, а да би могла постићи тај циљ, она узима сваку прилику маже лице са невероватним средствима, што у највише случајева има за последицу, да лице уместо лепше тако сатари, да после треба дуго времена и врло пажљиву негу док се лице опет поправи.

Једино у свету постојећи успех арадског апотекара Клеменса пл. Фелдеша са свијем Маргит-Кремом особито признат у Француској и Немачкој који је постигао, многе људе наводи да подражавањем овог светско-признатог нешкодљивог и против сваке нечистоће лица, сунчаних пега, бубуљица, флека и т. д. јединог чудноватог дјествујућег средства Наравно, да то ником није пошло за руком, јер тајну пр извађања Маргит-Крема искључиво само проналазач и произвођач познаје, који ту тајну за себе чува и препарат сам справља. Зато је Маргит-Крем увек једнак, израда пак најбрижљивија ради чега је дејство брзо и сигурно. Зато се озбиљно свако опомиње да лице са свакојаким мастима не маже, већ да употребљује таково средство које је од енглеских, америчких и француских славних лекара препоручено као једино сигурно, успешно нешкодљиво средство ради очувања лепоте. То светско признато средство за лепоту је Фелдешов Маргит Крем, који већ по употреби од 4—5 дана кожу лица савремено преображе, сунчане пеге бубуљице, флеке, митесере, црвенило на лицу и рукама одклања, лицу идејалну лепоту, свежину и младалаштво даје. При томе је Маргит-Крем сасвим нешкодљив. Једна тегла кошта 1 Круна; Маргит-Сапун 70 потура и Маргит-Пудер (бео, роза или крем) 1 Круна. Сва ова средства могу се сепаратно употребљавати. — Фелдемов Маргит-Крем може се читавом свету у свакој већој апотеци добити. Ако пак где год више на стоваришту не би било онда се треба обратити управо на проналазача:

Clemens v. Földes

Apotheker in Arad,

ГЛАВНА СТОВАРИШТА у Новом Саду: у апотекама Карла Гровингера, Гавра Плавшића, Јована Вујића и у дрогерији Оскара Клајна. 195 3—5

ЛИПИК

У СЛАВОНИЈИ.

Жељезница, поштанска и брзојавна станица.

Купатило првог реда. Преко целе године отворено Једини топли, јодни, алкални извор (64 % C) на копну. Ненадмашими успеси лечења код свију болести, **катара** стомака **у вареању и мокраћи, мокраћно киселе дијетезе, костобоље, реуме и исхијаса, шкрофула, рахитиса и свију болести крви.**

Лечење пићем воде, врућа купатила, завод за лечење водом, инхалације. Купатила са угљеном киселином.

Детет признатих лекара у купатилу.

Проспекте и извешћа даје

475 4—5 КУПАЛИШНА УПРАВА.

КРАЉЕВИНА СРБИЈА.

ВРЊАЧКА БАЊА.

„ХОТЕЛ КРУНА“ је на најлепшем месту у средини бањског парка и извора минералних вода бањских. Он располаже са **70 здравих и удобних станова за бањске посетиоце са и без намештаја**

У хотелу „КРУНА“ кујна је хигијенска, под надзором бањских лекара, а са изврсним и укусним јелима

Хотел точи такође ванредна вина: **жупска смедеревска и из подрума ђенерала Велимарковића као и најфинија страна вина поред увек вежег пива,**

Послуга брза, услуга солидна, ред и чистоћа највећа

Цене врло умерене тако, да ће посетиоци лековите врњачке бање само у хотелу „КРУНА“ наћи сва задовољство и уживања.

Обавештења потребна шаље својим гостима бесплатно и моли за обилнију посету.

Богдан Кнежевић гостионичар

534 4 8 хотел „Круне.“

У својој кући — чиста израда

ПРВА СРПСКА РАДИОНИЦА

ГРАЂЕВИНЕ И НАМЕШТАЈА СА МАШИНАМА КОЈЕ КРЕЋЕ **БЕНЗИН-МОТОР**

ЂОКЕ ВУЧКОВИЋА

У НОВОМ САДУ.

Част ми је поштованој публици из места и са стране до повољног знања ставити, да сам моју новотворену радионицу са машинама удесио, које креће бензин мотор.

Уверен сам да ћу моћи по најнижој цени израђивати, све **грађевинарске** послове и **намештаја**, као салоне, ручаће и спаваће собе и т. д. Даље израђујем **портале и трговачке стелаже** по најновијој изради и нацрту.

Моје дугогодишње искуство и то у већим радионицама као у **Бечу, Берлину, Хамбургу, Брислу, Берну, Лозану, Паризу и Лондону**, гарантује да сам у стању сваки посао примити и чисто зготовити, тако да ћу сваку моју поштовану муштерију у потпуном смислу задовољити.

Надам се да ћу као млад почетник у мом подузећу потпомогнут бити које ћу знати ценити.

Очекујући цењене поручбине и бележим се са особитим поштовањем

Ђока Вучковић

483 7—12 **Нови Сад, Ханска улица бр. 19**

Најниже цене — фина израда.

KUPALIŠTE DARUVAR

У СЛАВОНИЈИ

Јужна железничка станица

ЖЕЉЕЗНА и ВЛАТНА КУПАТИЛА.

Топлина извора 34—50° С. Славонска Швајцарска, господствени перивој и лепо засађена шума. Мраморне и порцеланске каде, блатно купатило. Фарангово лечење, купатило ладном водом.

НОВОПОДИГНУТО УГЉЕНО КИСЕЛО КУПАТИЛО.

Ненадмашиви успех код свију женских болести и плођења, малокрвности, лечи против реуме, костобоље и живчане болести, нарочито код исхјаса.

Купатила од 70 потура. засебне кабине 80 потура па на више 541 5—12

Проспекте разашиље бесплатно КУПАЛИШНА УПРАВА.

OSERS & RAUER специјална фабрика за израду мотора **Budapest VI. Podmaniczki utca 18. Wien, XX. Dredinerstr. 81.-83.**

БЕНЗИН мотори

Мотори КОЈИ УВЛАЧЕ ГАС

1619 28—52

БЕНЗИН ЛОКОМОВИЛИ

Данас најјефтинија радна снага! Трошкови рад по коњској снази 2—3 потуре. Више стотина разноврсних машина налазе се у промету. Врло повољни услови за плаћање! Првог реда со идна фабрика! Са ценовницима и прорачуном стојимо бесплатно на услуги.

У последње време одправили смо овима стројеве машине: Јовану Илосу и друговима у Сас Весушу (8 коњских снага), Јовану Масочи и друговима Монор Тањи 6 коњских снага), Јовану Пап у Јарош Беревњу (8 коњских снага), Павлу Ј. Нађу у Боглар (6 коњ. снага), Стеван Пали мл у Орду код Боглара (4 коњ. снаге), Мирко Такач млинар у Пасто (7½ коњ. снага, који увлаче гас. Вилмош Стенгер млинару у Вел. Тополовац (50 коњ. снага) који увлаче гас. Шалу Росману млинару у Моч колошварска жупанија (40 коњ. снага) који увлаче гас Јосифу ерцегу млинару у Мађар Банхеђеш (30 коњ. снага) који увлаче гас и још много великим властелинствима.

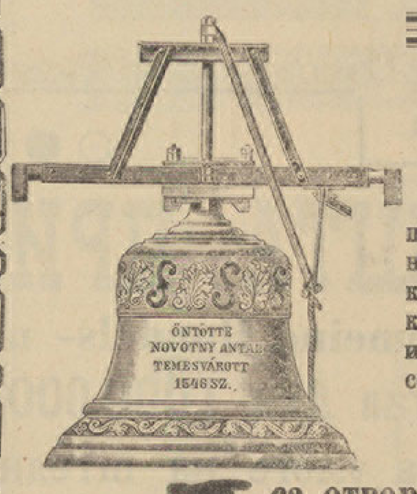

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1032 37—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килогра

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

„Српско Братство“

једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1 000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вјере били, будите што прије редовни чланови; а имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупирачe (који сваке године плаћају 6 круна). Уписе прима Управа (Zagreb, Ilica br. 7.), а и повјереници, гдје их има. 12 48—50

НА ЗНАЊЕ!

Јединствена бања „купка“ на балканском „полуострву“, од Карлсбада, то је

„ВРЊАЧКА БАЊА“

У СРБИЈИ!

Она лечи с успехом све оне болести, које се до сада лечиле у Карлсбаду а поред тога и плућне болести, које се у Карлсбаду не лече Ова је бања „купка“ чисто алкалско угљокисела терм са топлотом 35 1° C

У овој бањи подигнут је прошле године модеран

ХОТЕЛ „СОТИРОВИЋ“

са 40 удобних соба са финим намештајем да посетиоци „п.ечани“ немају више потребе доносити са собом креветне ствари, које су у овом хотелу нове и свагда чисте.

У хотелу има изврсна кухиња, са тачном и брзом услугом, ко жели, да унапред осигура стан, моли се, да извести раније долепотписаног.

Закупник Хотел „Сотировића“.

632 2—3 **Милан Достанић**
Врњачка Бања

Најновија инајсавршенија радна снага
прве врсте фабрикат

Мотори који увлаче гас

Sauggas-Motore

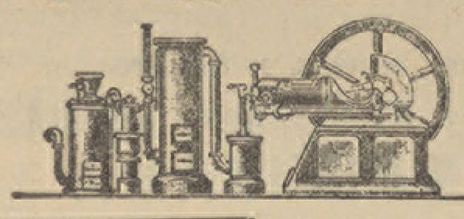

за грејање може се употребити сол рацит кокс као и дрвени угаљ.

Најјефтинији и најправилнији рад.

Најпира
!! ГАРАНЦИЈА !!

потрошња на рад 1—2 потуре од коњске снаге

Локомобиле и гарнитуре за вршај.
Повољни услови за плаћање.

B. Denes motor specialist Budapest, V. Lipot-körut 15.

Ценовници и прорачун бесплатно.

266 36—

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о полном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем поверити. Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специалисти лечнику обратити, који о полном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специалисте Budapest VII. Rákóczi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опроста од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раке болести певи за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), болну жилу, болести крви, болести коже, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз Даљина није препрека лечењу. Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо уписиран, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити). Након довршеног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специалним лековима. У заводу говори се и кореспондира се српски. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специалиста Budapest Rákóczi út 10. 273 11—

Велико стовариште и свих осталих минералних вода.

„Књаз Милош“ БУКОВАЧКА КИСЕЛА ВОДА

најчистији и најбољи алкалични киселјак. 347 12—

„Српски Селтерс“ НАЈБОЉА ЛЕКОВИТА АЛКАЛНО-МУРИЈАТИЧКА ВОДА

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ ЗА НОВИ САД И ОКОЛИНУ

код

ПЕТРОВИЋА И ПОПОВИЋА

трговина спецераја и деликатеса

НА ВЕЛИКО И МАЛО

Нови Сад, ћошак главне и лебарске улице.

Поручбине са стране извршујемо брзо и тачно.

По анализи најбоља столна и лековита вода

НОВА МОДНА ТРГОВИНА ЗА ГОСПОЂЕ И ГОСПОДУ.

Част ми је поштов. грађанству из места и околине до знања ставити, да сам своју досадању фирму у Новом Саду Бранко Чавић асосијирао с г. Љубом Поповићем под фирмом

Чавић и Поповић.

Радњу смо знатно проширили (у локалу пређе Браће Поповића) и одговарајући данашњем духу са најбољом енглеском, француском, швајцарском и немачком робом снабдели од најјефтиније до најскупље цене.

Блузи, сукања, платнених и батистаних, штикованих хаљина, жипона, сунцо и кишобрана рукавица и чарапа, штикераја, чипака, најмодернијих и сваковрсних накита за женске тоалете.

Шпецијалитета најбољега кроја француских мидера. Скрећемо пажњу п. н. удавача на наш велики избор белог веша. У шифону, батисту и најфинијем ланеном платну. По жељи стојимо у свако доба с богатом колекцијом на услузи.

За господу препоручујемо велик избор најбоље каквоће сваковрсног веша, енглеских шешира, цилиндера, кишобрана, штапова, краватни, крагнова, манцета, џепница и све остале прибоpе мушке моде. Велик избор кофера. Поручбине са стране обављамо тачно и брзо. 645 2—50

Утврђене цене.

Основана 1889. Основана 1889. Основана 1889

ПРВА СРПСКА ТВОРНИЦА ШЕШИРА

СТОЈАНА НЕГОВАНА

У МИТРОВИЦИ (Срем)

Препоручујем своје сопствене производе до најфинијег шешира; тврдих, меканих, чупавих, мушких и дечјих, као и свилених шешира за поштовано свештенство.

Особито препоручујем своје богато стовариште најфинијих шешира и цилиндера из првих светских фабрика, као Хабергови, Месмера, Хиклови, Мацерови, Браће Бем у Бечу, талијанских Борсалино.

Нарочито препоручујем специални нов проналазак патент шешира „Форосо“ који упливише најбоље здравље.

FOROSO Hygienischer Reformhut NACH Dr Meyer

Gesetzlich geschützt.

Овај реформни шешир „FOROSO“ је најздравији и

најпријатнији штит за главу.

Услед непрекидног понављања ваздуха је најбоља **заштита против главобоље и нервозности;** спречава болести косе а унапређује растење косе.

Само прави кад је снабдевен са овом заштитном марком.

Др. Мајер с. р.
практ. лекар.

мам разноврсних шешира на поправку, као и женски шешира модернизирам.

С особитим поштовањем
Стојан Негован
творница шешира.

308 11—13

Прва хрватска творница стројева

и ливаоница жељеза д. д. у ЗАГРЕБУ

ДОБАВЉА НАЈЈЕФТИНИЈЕ И БРЗО

СТРОЈЕВА за произвађање ЦЕМЕНТНЕ РОБЕ.

Столове за цементне црепове на утор по најновијим калупима. Калупе за цементне цеви сваке величине.

Комплетне уређаје за цигљане, састојне делове за кружне пећи. Трансмисије, дизала, жељезне конструкције, ресервоире потребштине за водовод и канализацију

ЛИВАНУ РОБУ из жељеза, црв. меди и месинга. — Преузимље

ПОПРАВКЕ ЛОКОМОБИЛА, МОТОРА СВИХ ВРСТИ, КОТЛОВА И ЛКОСАИХ РАЗНИХ СТРОЈЕВА.

122 5—18

Матија Леви и Друга помодно-мануфактурна трговина у Н. Саду, у згради хотела Јелисавете

Ванредне летње новине: Воал гренадин, у свакој боји чист и штикован. „ муслин у свакој боји и нианси. „ маркизета на пруге или коцке. 451 15—100

ЕКВИЗИТНЕ штиковане робе Robes (хаљина) у батисту, платну, штофу и свили.

Блузе, жипони, женско рубље, потпуне опреме за невесте.

ЖЕНСКА и ДЕЧИЈА одела ЗА КУПАЊЕ.

»СЛАВОНИЈА«

ДРУШТВО ЗА ПОСМРТНУ ПРИПОМОЋ

као задруга у Сибињу (пре посмртна и припомоћна задруга). Cheque račun br. 19.548.

ЗЕМЕЉНА ГЛАВНИЦА у ОБВЕЗНИЦАМА

К. 25.000

● ПОЗИВ НА УПИС У ЧЛАНСТВО ●

„Славонија“ „друштво за посмртну припомоћ као удруга у Сибињу“ за новчану и посмртну припомоћ плаћа за свакога свога члана приходом његове смрти знатну своту од 100 К словом једна стотина круна до 2000 К словом двије тисуће круна А осим тога подељује знатне новчане подпоре од чистог добитка, навон једногодишњег чланства, без иног већег надоплатка.

Напокон за дете уписаног члана ако умре припада подпора до 6 година 30 К, а преко 6 до 15 година 50 К. Изплаћује се одмах, кад се доприне су доказала о смрти. „Славонија“ друштво за посмртну припомоћ као удруга је најновије врсти, а у нашој домовини прво таково друштво, дочим је по увјетима једино ове врсти, јер од чистог добитка подељује болестним и ином згодом настрадалим члановима новчане потпоре, У случају доказане тешке невоље и сталну месечну припомоћ, чим се јасно хуманитарност друштва доказује.

„Славонија“ друштво за посмртну припомоћ као удруга отворила је више кола као:

Коло за 100 К за особе од 15—70 година
„ „ 200 „ „ „ „ 15—70 „
„ „ 500 „ „ „ „ 15—60 „
„ „ 1000 „ „ „ „ 15—60 „
„ „ 2000 „ „ „ „ 15—60 „

Посебно коло за старце:

Коло са 500 К и 1000 К од 60—70 година старе.

Чланови свакога кола могу се уписати, особе међусобно (супруг и супруга).

Увјети за примање јесу следећи:

1. Да се изпуни тискана приступница, те да уплати пристојбе као уписнину, чланарину и за први смртни случај.
2. Да је здрав.
3. Да од дана уписа преживи 10 месеци.

Даљне дужности и права чланова установљују правила, која се са приступницима и прошпектима бадава дијеле.

Све упуте као и тисканице даје равнатељство „Славонија“ друштво за посмртну припомоћ као удруга у Сибињу.

Траже се господа вољани повјереници уз добру награду.

Најбоља обскрба за људе свакога сталежа а осо бито за чиновнике, обртнике и раднике.

Дакле напред! 38 20—50

„СЛАВОНИЈА“

друштвоза посмртнуоћка припом о задруга у Сибињу.

ПРЕСА ЗА ВОЋЕ И ГРОЖЂЕ

које раде са сталним и двоструким притиском и одионом регулацијом „Hercules“ за ручну употребу а са највећом израдом.

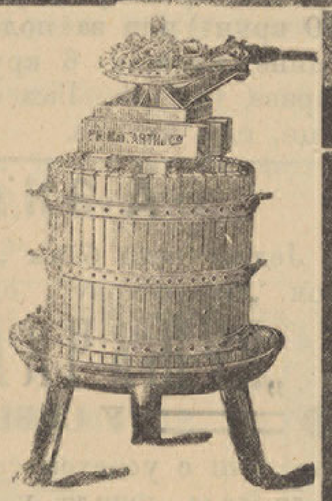

ХИДРАУЛИЧКЕ ПРЕСЕ

за врло велики притисак и груби рад

Машина за жрнање воћа и грожђа.

Справа за крунење грожђа (Abbeermaschienen). Потпуно удешене за цеђење шире, које су покретне или неокретне.

Справе за цеђење сокова од воћа, ступе за цеђење јагода.

Справе за сушење воћа и веља, машине које љуште и секу воће најновије патентиране, које саме раде и који се преносе и возе.

Штрцаљке („SYPHONIA“) за виограде дрва и за уништење горушице.

ПЛУГОВИ ЗА ВИНОГРАДЕ

НАЈБОЉЕ МАШИНЕ СЕЈАЧИЦЕ

Ф. Мајфарта и Друга.

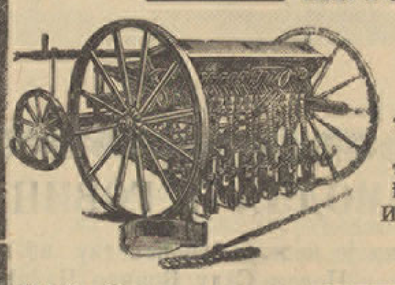

„AGRIKOLA“ (Schubrad System) за сваковрсно семење, без да се мењају точкови за брдо и доњу Најлакше се креће, врло дуго трају најјефтинија цена.

Машина за кошење, грабље за сено, пресе за сено и сламу за ручну употребу, машина за крњење, кукуруза машине за вршење, гепел, справа за чишћење, тријери, плугови, ваљци, бране, сечке и т. д.

Израђујемо и продајемо под гаранцијом као шпецијалитете најновије конструкције.

PH. MAYFARTH & Co.

591 2—14 **WIEN, II. 1 Taborstrasse 71.**

Фабрика пољопривредних машина ливница гвожђа и радионица за плугове. Одликовање са преко 600 златних и сребрних медаља итд. Опширни и илустровани катагови бадава и франко Тражимо заступнике и препродавце.

● Постоји од 1860 године. ○●○ Више пута одликована ●

СТОВАРИШТЕ

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА

НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНГА

Ханска ул. бр. 1. 423 8—10 **у Новом Саду** Ханска ул. бр. 1.

преко пута од српске народне основне школе.

Препоручују своје **велико богато снабдевено стовариште намештаја** за спаваће собе и ручаонице, као и сваковрсних намештаја за салоне у раз ним израдама и **јефтиним ценама.**

Велики избор простирача, завеса и ћебета.

Препоручујемо нашу новоуређену

РАДИОНИЦУ С МАШИНАМА

за израду сваковрсних намештаја по нацрту за приватне, за звања и општине.

СОЛИДНА ПОСЛУГА ● и ● ЈЕФТИНЕ ЦЕНЕ!

Zacherlin

Помаже изврсно као ненадмашиви „сатирач инсеката“

купуј „само у флашама“.

Пристојан, честит трговац пазиће да муштерији, која прослављени „ЗАХЕРЛИН“ код њега потражи, неће јој за то наметнути лажљиви сурогат

Али на жалост имаде и другчијих трговаца!

И зато нека је сваки пријатељ правог „Захерлина“ нарочито **упозорен**, да се од подметања као што се то у последње време често са варљиво подраживаним флашама д шава, тако се очувати, да сваки **најтачније** пази на име „ЗАХЕРЛИН“.

454 4 6

Српска штампарија код Светозара Милетића у Новом Саду